

ความหลากหลายของกล้วยไม้บริเวณเขาเขี้ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

อมรรตน์ บัวคล้าย

อาจารย์ที่ปรึกษา : อ.ดร. ต่อศักดิ์ สีลานันท์

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ปีการศึกษา 2548

ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

เขาเขี้ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีพื้นที่ประมาณ 60 ตารางกิโลเมตร อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 600-1,292 เมตร ประกอบด้วยป่า 3 ประเภท ได้แก่ หุบหญ้าและป่ารุ่ม ป่าดิบชื้น และป่าดิบเขา โดยป่าดิบเขาเป็นพื้นที่ที่มีความชื้นในอากาศสูงและอากาศเย็นเกือบตลอดทั้งปี ทำให้มีความหลากหลายของกล้วยไม้ในพื้นที่สูง การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความหลากหลายของกล้วยไม้ในพื้นที่เขาเขี้ยว ซึ่งได้ดำเนินการสำรวจและเก็บตัวอย่างตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2546 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2548 ได้ตัวอย่าง 155 หมายเลข จำแนกได้เป็น 5 วงศ์ย่อย 59 สกุล 106 ชนิด วงศ์ย่อยที่พบชนิดกล้วยไม้มากที่สุด คือ Epidendroideae พบ 65 ชนิด รองลงมา คือ Vandoideae พบ 29 ชนิด สกุลที่พบชนิดมากที่สุด คือ *Dendrobium* จำนวน 10 ชนิด รองลงมา คือ *Eria* 7 ชนิด และ *Oberonia* 6 ชนิด พบกล้วยไม้ถิ่นเดียวของประเทศไทย 4 ชนิด ซึ่งในจำนวนนี้พบว่าเป็นกล้วยไม้หายาก 3 ชนิด ได้แก่ *Calanthe hirsuta* Seidenf., *Dendrobium ciliatilabellum* Seidenf. และ *Gastrochilus rutilans* Seidenf. นอกจากนี้ยังพบกล้วยไม้ที่ไม่เคยมีรายงานมาก่อนในประเทศไทย 1 ชนิด คือ *Bulbophyllum angustifolium* (Blume) Lindl. กล้วยไม้ที่พบส่วนใหญ่เป็นกล้วยไม้อิงอาศัย รองลงมาคือกล้วยไม้ที่เจริญบนพื้นดิน โดยพบกล้วยไม้สังเคราะห์แสงเองไม่ได้จำนวน 3 ชนิด เมื่อพิจารณาการกระจายพันธุ์พบว่าบริเวณป่าดิบเขาพบกล้วยไม้มากที่สุดถึง 47 ชนิด รองลงมาคือป่าดิบชื้นพบ 27 ชนิด และในหุบหญ้าและป่ารุ่มพบ 9 ชนิด ทั้งนี้มีกล้วยไม้ 23 ชนิดที่สามารถเจริญได้ในป่ามากกว่า 1 ประเภท เมื่อเปรียบเทียบชนิดกล้วยไม้ที่พบในพื้นที่เขาเขี้ยวกับพื้นที่ศึกษาอื่นพบว่าสภาพป่าและสภาพภูมิอากาศมีผลต่อการกระจายพันธุ์ของกล้วยไม้

Diversity of orchids at Khao Khiao area in Khao Yai National Park

Amonrat Buakhlai

Thesis Advisor: Tosak Seelanan, Ph.D.

M.Sc. Thesis, Academic Year 2005

Department of Botany, Faculty of Science, Chulalongkorn University

---

ABSTRACT

Khao Khiao of Khao Yai National Park occupies about 60 square kilometers and situated between 600-1,292 meters above the mean sea level. The area is comprised of grassland and secondary forest, tropical rain forest and hill evergreen forest. The hill evergreen forest has high humidity and cool temperature all year round which results in high diversity of orchids. Thus the aim was to access orchid diversity in Khao Khiao area. Exploration and orchid collection in the field was carried out during December, 2003 to August, 2005. One hundred and fifty-five specimens were collected. They were identified to 106 species in 59 genera and five subfamilies. The subfamilies Epidendroideae and Vandoideae are found 65 and 29 species, respectively. The genera with highest number of species included *Dendrobium* (10 species), *Eria* and *Oberonia* (seven and six species respectively). It was found that four species were endemic to Thailand, of which three are rare orchids, namely *Calanthe hirsuta* Seidenf., *Dendrobium ciliatilabellum* Seidenf. and *Gastrochilus rutilans* Seidenf. In addition, a new record of orchids to Thailand was also found, *Bulbophyllum angustifolium* (Blume) Lindl. With respect to habits, the majority of orchids are epiphytic and terrestrial; for the latter, three mycotrophic orchids were included. With regard to distribution in Khao Khiao, 47 species grows in the hill evergreen forest while 27 species are in the tropical rain forest and only 9 in grassland and secondary forest. Besides, as many as 23 species were found in more than one forest type. The comparison of orchid diversity in Khao Khiao to those in other nearby National parks, suggested that forest types and their climatic characteristics affect the distribution of orchids.